

Dokumentnamn:	Rutin för ökad skolnärvaro	Godkänd av:	
Berörd verksamhet:	Lärandesektionen	Giltigt från:	
Upprättad av:			

Rutin

Rutin för ökad skolnärvaro

Bakgrund

Arbete för att främja skolnärvaro är ett ständigt pågående arbete där lärare och övrig personal i skola och fritids tillsammans med elevhälsopersonal och huvudman har ett gemensamt ansvar. Arbete för att främja skolnärvaro kräver rutiner och kunskap, men också tid och engagemang.

Lärarens relation med eleven är central i arbetet. Läraren får stöd i sitt arbete av specialpedagog/speciallärare, kurator, skolsköterska, psykolog och rektor. Dessa professioner kan stödja läraren i att tillrättalägga elevens lärmiljö och vid oroande frånvaro hjälpa till med att utreda orsakerna till frånvaron. Huvudmannen har till uppgift att följa enheternas frånvaro på huvudmannanivå och stödja rektorerna genom att upprätta rutiner för arbetet och samverka med stödfunktionerna kring förebyggande och hälsofrämjande samt åtgärdande insatser.

Det är varje hemkommuns ansvar att *"se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång."* (7 kapitlet 22 § skollagen).

Skolplikten i Sverige motsvaras av rätten till utbildning. Vårdnadshavaren skall se till att barnet fullgör sin skolplikt medan huvudmannens ansvar är att se till att eleverna fullgör sin skolgång och att undervisningen anpassas så att samtliga elever kan delta i undervisningen.

"Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag."

(7 kapitlet 17 § skollagen)

Av skollagen framgår att utbildningen skall utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet, studiero och goda relationer mellan

elever samt mellan elever och vuxna. Utbildningen skall ta hänsyn till alla elevers olika behov. Detta innebär att skolan skall organisera verksamheten på individ-, grupp- och skolnivå så att eleverna får förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolan skall också *"vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 29 kap. 14 § och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Lag (2022:1315)"* (7 kapitlet 19 a § skollagen)

En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällsliv. Detta kan i sin tur leda till eller förstärka utanförskap. I Socialstyrelsens Social rapport 2010 konstateras att låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 är den starkaste riskfaktorn för framtida psykosociala problem. Omvänt är en skolgång där eleven lyckas den starkaste skyddande faktorn. I *Samverkan och samordnat stöd vid närvaroproblem i förskola och skola* beskriver Gren Landell (2021) hur skolfrånvaro kan leda till ytterligare svårigheter för eleven, så som ensamhet och fysisk och psykisk ohälsa. Sämre skolresultat leder också ofta till sämre möjligheter till fortsatt utbildning och anställning i framtiden.

Uppmärksamma frånvaro

Varje enhet skall ha rutiner för att främja närvaro, uppmärksamma, utreda, åtgärda och följa upp frånvaro. Det är av stor betydelse att rollerna; lärare, arbetslag, elevhälsa och rektor, är tydliga och att alla vet när och hur de skall agera.

För att möjliggöra tidig upptäckt av problematisk skolfrånvaro är det av största vikt att ett rättvisande underlag inhämtas. Med anledning av detta ansvarar undervisande lärare för att vid varje lektionstillfälle registrera frånvaro i InfoMentor.

Elever med ogiltig frånvaro skall uppmärksammas direkt och vårdnadshavare skall kontaktas. Kontakt tas med båda vårdnadshavarna i de fall då de inte bor tillsammans.

Uppföljning av elevernas närvaro säkerställs genom att klasslärare/mentor varje månad gör en avstämning av sin klass i InfoMentor. Vid avstämningen görs ingen skillnad på giltig och ogiltig frånvaro.

Elevhälsoteamen och huvudmannen följer upp frånvaro två gånger per termin.

Rutiner för uppföljning

Att systematiskt registrera närvaro samt ha tydliga rutiner för uppföljning av frånvaro har visat sig vara de starkaste skyddsfaktorerna för att främja skolnärvaro.

"Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om

det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kapitlet 19 a skollagen)

Skolfrånvaro beskrivs av Skolverket som en varningssignal om att eleven riskerar att inte klara av sin utbildning. Därför är det viktigt att utreda *varför* eleven är frånvarande och *vad eleven behöver för stöd* för att uppnå utbildningens mål, liksom att dokumentera och följa upp eventuella insatser.

Med fördel kan man ha en kort stående punkt på arbetslagsmöten då man planerar för hur man kan stötta en elev som varit frånvarande från skolan, oavsett orsak.

Förebygga skolfrånvaro

Att tidigt uppmärksamma tendenser till vantrivsel, ströfrånvaro eller svårigheter med måluppfyllelse är av största betydelse i det förebyggande arbetet. Andra faktorer som spelar roll är skolklimat och skoltillhörighet. Relationens betydelse återkommer ofta som en viktig del både när det gäller att få elever tillbaka till skolan, men också i det förebyggande och främjande arbetet.

Skolverket (2023) lyfter fram några exempel på faktorer som främjar både närvaro och lärande:

- Undervisning som är anpassad till eleverna och som stimulerar och motiverar dem att lära sig
- Att elever får känna delaktighet och inflytande
- Trygghet och studiero
- Att elever har tillitsfulla relationer till lärare och skolkamrater
- Tät kontakt mellan elever och lärare
- Scheman med så få håltimmar som möjligt

Andra faktorer som bidrar till att elever vill komma till skolan kan till exempel vara:

- Goda rutiner, god sömn
- Positiv bild av skolan – goda relationer mellan vårdnadshavare och skola

Risikfaktorer

Det finns sällan en enskild orsak till att en elev hamnar i problematisk skolfrånvaro. I utredningen *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera* (SOU 2016:94) grupperas riskfaktorer i tre huvudområden:

- Faktorer som är relaterade till skolan
- Faktorer som är relaterade till individen.
- Sociala faktorer som har samband med familj, bostadsområde och kamrater

Risikfaktorer för problematisk skolfrånvaro kan vara:

- Oro för att komma tillbaka till skolan efter frånvaro
- Bristande relationer föräldrar – skola
- Social problematik
- Bristande relationer till lärare/elever
- Kränkande behandling/mobbning
- Bristande anpassningar/lärmiljö
- Övergångar och byte av personal
- Rädsla för att misslyckas, inlärningsssvårigheter

Källor

[Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

[Frånvaro i skolan - Skolverket](#)

[Främja närvaro och förebygga frånvaro - Skolverket](#)

[Gren Landell, M \(2021\) Forskningsöversikt: Samverkan och samordnat stöd vid närvaroproblem i förskola och skola - Stockholms län \(uppdragpsykiskhalsa.se\)](#)

[Gren Landell, M \(2018\) Främja närvaro – Att förebygga frånvaro i skolan. Litauen: Natur och kultur](#)

[202102-ifous-fokuserar-narvaroproblem-h.pdf](#)

[Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera, SOU 2016:94 \(regeringen.se\)](#)

[Social rapport 2010 \(socialstyrelsen.se\)](#)